

Kulatý stůl „Role krajů při integraci migrantů“

Ze dne 30. ledna 2018, Magistrát hl. m. Prahy, Mariánské nám. 2, Praha 1

V úterý 30. ledna 2018 proběhl v prostorách Magistrátu hl. m. Prahy kulatý stůl na téma „Role krajů při integraci migrantů“. Akce byla určena především k seznámení partnerů Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s. a hostů z dalších zainteresovaných subjektů s obsahem a cíli projektu „Města a inkluzivní strategie“, realizovaného z podpory Evropského sociálního fondu Operační program Zaměstnanost. Během akce účastníci taktéž získali přehled o aktuálním stavu v oblasti integrace migrantů v jednotlivých partnerských krajích, jmenovitě Libereckém, Jihomoravském a v hl. m. Praze. Následná diskuse se pak soustředila na vyjasnění role krajů při integraci migrantů a nastavení spolupráce se SIMI v tříletém projektu z hlediska očekávání jednotlivých krajů.

Setkání moderovaly: Pavla Hradečná a Selma Muhič, Sdružení pro integraci a migraci

1. Program:

10:00–10:30	Představení projektu, <i>Pavla Hradečná</i>
10:30–11:00	Představení účastníků a aktérů
11:00–11:30	Představení analýzy vybraných krajů, <i>Selma Muhič, Petr Kučera</i>
11:30	Oběd
12:15–13:30	Představení situace v jednotlivých krajích
13:30–14:15	Diskuze ohledně očekávání a nastavení spolupráce se zástupci krajů a místní samosprávy
14:15–14:30	Shrnutí a závěry

2. Představení projektu Města a inkluzivní strategie (MIS)

Pavla Hradečná, SIMI

Prezentace je dostupná na www.migrace.com (sekce Integrace / Města a inkluzivní strategie / Úvodní kulatý stůl).

- **Finanční podpora:** *projekt je realizován s podporou Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost, v rámci výzvy zaměřené na podporu inovačního prostředí.*
- **Hlavní cíle projektu:** *Vybudování dobře využitelné znalostní platformy, zacílené na inkluzivní strategie migrantů, z níž budou jednotliví aktéři v procesu lokální integrace, ale i jiné subjekty (převážně z řad veřejné správy) moci profitovat.*
- **Partneři projektu:** *Multikulturální centrum Praha (MKC) a CESES (Centrum pro sociální a ekonomické strategie FSV UK), Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), Hl. m. Praha, Liberecký kraj a Jihomoravský kraj.*

Projekt Města a inkluzivní strategie č. CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_124/0006483 je spolufinancován Evropskou unií z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

- Stručný obsah projektu: *hodnocení, jakým způsobem dochází k integraci migrantů na lokální úrovni, zmapování a zhodnocení projektů zabývajících se integrací migrantů, zhodnocení vydané legislativy v tomto tématu a s jakými výsledky. Přenesení zkušeností ze zahraničí.*
- Cílová skupina: *Osoba z cílové skupiny, je osoba s migrační zkušeností, a to přímou či nepřímou.*
- Klíčové aktivity: *Zhodnocení situace v oblasti lokální integrace migrantů, vytvoření databáze projektů a hodnotícího nástroje, vytvoření znalostní platformy, přenos zahraničních zkušeností, vytvoření manuálu klíčových doporučení a evaluace situace ve všech zapojených krajích.*
- Představení plánovaných výstupů: *vstupní analýza situace v této oblasti, za každý kraj souhrnné zprávy – analýzy situace, manuál nástrojů k řešení komplexního přístupu ke všem skupinám migrantů v ČR, metodika terénní sociální práce.*
- Plány v projektu: *Setkávání se s aktéry, konference a kulaté stoly, pracovní skupiny, práce přímo v krajích.*

3. Analýza krajů nezapojených do projektu

Petr Kučera a Selma Muhič, SIMI

Prezentace je dostupná na www.migrace.com (sekce Integrace / Města a inkluzivní strategie / Úvodní kulatý stůl). Následující poznámky je potřeba sledovat společně s mapami zařazenými v prezentaci.

Představení situace migrantů v krajích, vzhled do problematiky

- **1. mapa – zastoupení cizinců v krajích**
 - Cizinci s délkou pobytu více než 3 měsíce
 - Koncentrace v Praze a Středočeském kraji (metropolitní potenciál):
 - Silný metropolitní potenciál, skladba migrantů v hl. m. Prahy velmi různorodá (skupiny velmi odlišné)
 - Podobný metropolitní potenciál další města ČR: Brno, Liberec, Plzeň, Hradec Králové a Pardubice (skladba migrantů velmi rozmanitá)
 - Koncentrace množství migrantů zejména za prací v průmyslu:
 - Linie z Prahy přes Mladou Boleslav do Liberce
 - Linie z Prahy na Plzeň do Západních Čech
 - Linie z Prahy do Brna
 - Koncentrace kolem Hradce Králové a Pardubic
 - Logika integrace významně jiná než v metropolitních územích, skladba migrantů dle průmyslového odvětví, jedná se spíše o nízkopříjmovou skupinu
 - Koncentrace migrantů v ČR jsou různorodé, potřeba si uvědomit důvod koncentrace, abychom zvolili správná integrační opatření.
 - Koncentrace kolem hranic (Šumava, hranice s Německem atd.)
 - Obce s velmi vysokým počtem migrantů, jsou to obce s celkově velmi nízkým počtem obyvatel, nevěnujeme se jim zde více do hloubky
 - Koncentrace občanů s vietnamským původem (Ústecko, Teplicko) – ekonomické důvody
- **2. Vývoj počtu cizinců v ČR** – rozlišujeme trvalé pobyty a krátkodobé pobyty, trvalé pobyty stále rostou, počet cizinců v Česku se pohybuje momentálně kolem 0,5 milionu. Rostou i dlouhodobé

pobyty, závisí na ekonomické situaci ČR, nicméně část lidí se zde usazuje bez ohledu na ekonomickou situaci země.

- **3. Vývoj počtu cizinců v krajích** – počet cizinců v krajích narůstá, nejvíce cizinců přišlo v roce 2016 do kraje Vysočina, ale to je tím, že zde je obecně malý počet cizinců. Velmi zajímavý je nárůst v JMK, který se dá vysvětlit lákáním studentů a pracovníků do metropolitního areálu. Naopak Ústecký kraj, Praha a celkově Karlovarský kraj, tam počet cizinců dlouhodobě stagnoval.
- **4. Nejvíce zastoupená státní občanství v ČR** – skladba cizinců dle zastoupení průmyslu i potenciál koncentrovat se ve velkých městech (ukrajinští občané často pracují ve službách).
- **5. Zastoupení cizinců v ČR** – občané Slovenska – koncentrace v Praze a JMK (studium na univerzitách). Rusko (též v Praze – studenti a podnikatelé).
- **6. Institucionální zakotvení integrace v ČR** – odborná agenda cizinců v krajském úřadě pouze u pěti krajů, integrační politika pouze v hl. m. Praha a JMK. (Více viz poznámky).
- **7. Míra nezaměstnanosti v obcích ČR** – větší města přitahují počet cizinců. Ekonomičtí migranti jdou tam, kde je nízká míra nezaměstnanosti. Jediná výjimka, Ústecký kraj – velmi specifická situace, průmyslová centra jsou menší.

Poznámky a diskuze:

Michaela Límová (CIC Liberec) zmínila rozdíl mezi tím, co se dá dohledat a jaká je realita. „Např. Integrační centrum v Liberci se nezabývá EU cizinci – dle mapy to může vypadat, že když je v kraji CPIC, tak je kraj zajištěný, ale praxe tomu neodpovídá.“ Václav Strouhal navrhl zohlednit částečné institucionální zakotvení problematiky v Libereckém kraji. I v prezentovaných grafech. **Pavla Hradečná** (SIMI) upozornila, že prezentace jsou vstupní a budou se dále doplňovat dle zjištěných informací, do hloubky se půjde především ve třech zmíněných krajích. **Selma Muhić** (SIMI) reaguje, že si uvědomuje, že zjištěné informace neodpovídají realitě. K tomu je zapotřebí právě terénních poznatků. Dále budeme v rámci projektu mapovat i další neziskové organizace v krajích a zjišťovat jejich práci na poli integrace. Tato prezentace se především věnovala tomu, jak se kraje sami prezentují při zakotvení integrace na lokální úrovni. Helena Dluhošová za MVČR vyjádřila zájem o projekt a zejména pak o jednotlivé výstupy, zájem projeví také všichni přítomní.

Přestávka na oběd.

4. Představení situace v jednotlivých krajích

1. JIHOMORAVSKÝ KRAJ:

- Lenka Herčíková - Jihomoravské centrum na podporu integrace cizinců (JMRCPIC)
- JMRCPIC spadá přímo pod krajský úřad JMK
- **Strategické dokumenty:** Program rozvoje JMK, Strategie rozvoj lidských zdrojů JMK, Realizační plán
- **4 hlavní aktivity:**
 - 1. aktivita: Krajské Jihomoravské centrum na podporu integrace cizinců (od r. 2009)
 - Výuka ČJ, sociální, právní, pracovní poradenství – pouze aktivity dle žádosti projektu, vzdělávání a školení, platformy pro odbornou veřejnost.
 - OPU, Diecézní Charita Brno, Centrum vzdělávání všem.
 - 2. Podpora občanů EU:

- Výuka ČJ (kurzy), konzultace, doprovody na úřady
- Financování krajem – výhodné
- 3. Strategie integrace JMK:
 - V současnosti podaný projekt, JMK partner a zajišťuje to, jedná se o integrační strategie města Brno, metodika + kurzy češtiny pro matky za přítomnosti dětí v hodinách + intenzivní kurzy ČJ pro děti + sociokulturní kurzy.
- 4. Města a inkluzivní strategie:

2. HL. M. PRAHA:

- Jan Janoušek - Magistrát hl. m. Prahy (MHMP), Eva Valentová - SIMI
- **Ustanovená agenda:** Rada hl. m. Prahy, Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců (poradní úloha, bude zastoupena i cílová skupina)
- Oddělení národnostních menšin a migrantů MHMP (p. Hajná vedoucí) – spolupráce s MČ, NNO, MO, ICP, MVČR atd.
- **Integrační centrum Praha** – zakladatelem a zřizovatelem je MHMP
 - Centrum financováno z podpory AMIF (MVČR) a MHMP
 - Široká paleta služeb: jazykové kurzy, kurzy sociokulturní orientace, integrační akce, semináře, vzdělávání úředníků
 - Další aktivity: Kampaň Mezi svými, aplikace PRAGUER (Mobilní aplikace pro cizince žijící v Praze), web Metropole všech (<http://metropolevsech.eu/cs/>).
 - Pořádání Regionální poradní platformy – pravidelné fórum (NNO, MČ, zástupci migrantů, MVČR, zástupci veřejnosti) – operativní síťování a probírání aktuálních témat v Praze
- **Strategické dokumenty:** Koncepce integrace migrantů a navazující akční plány
 - V souladu se Strategickým plánem hl.m. Prahy a Strategický plán sociálních služeb
 - **Koncepce IC hl.m. Prahy** – vznikala se zapojením mnoha aktérů, na vzniku dokumentů se také podílela cílová skupina (migranti)
 - 1. Koncepce byla přijatá pro období 2014 - 2017
 - Aktualizovaná koncepce pak pro období 2018 - 2021
 - Priorita Informovanost
 - Priorita Sociální a návazné služby
 - Priorita Vzdělávání
 - Priorita Soužití majoritní společnosti a migrantů
 - Splněno mnoho kroků z 1. koncepce (vznikl informační portál, analýza, atd.)
 - Aktualizovaná Koncepce se snaží zohlednit aktuální potřebu podpory přátelského soužití (mezikulturní dialog, podpora přijímání migrantů, podpora kulturní otevřenosti institucí, apod.)
 - **Akční plán** – obsahuje rozpracované jednotlivé priority do dílčích aktivit, jejichž realizace je jasně vymezená (časový rámec, subjekty spolupráce), jasné indikátory (jak se věci plní, jestli aktivita postupuje)
 - V projektu MIS se partneři budou prioritně věnovat PLNĚNÍ AKČNÍHO PLÁNU
 - Schválení akčního plánu pro období 2018 – 2019 se předpokládá ke konci února 2018
- **Analýza postavení migrantů a migrantek na území hl. m. Prahy**
 - zpracovatelem Sociologický ústav Akademie věd ČR (2017)
 - dotazníkové šetření (přes 1000 respondentů)

- Struktura migrantů - vzdělávání, sociální služby, komunikace, doporučení
- Analýza ke stažení na adrese www.metropolevsech.eu, kapitola O nás, podkapitola Dokumenty: <http://metropolevsech.eu/wp-content/uploads/2017/11/Anal%C3%BDza-postaven%C3%AD-migrant%C5%AF-a-migrantek-2017.pdf>
- **Informační portál:** www.metropolevsech.cz
 - Praktické informace pro cizince
 - Nástroj na podporu integrace cizinců
 - Aktivity, kurzy, události, akce, příběhy migrantů
 - Dostupný ve 4 jazycích
- **Dotační programy pro tuto oblast:**
 - Jednoleté
 - „Programy podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy pro rok 2017“
- **Budování spolupráce a vztahů s městskými částmi**
 - Poradní platformy (sdílení zkušeností)
- **Síťování:** (Eva Čech Valentová)
 - Platformy a sítě budou velmi důležité pro projekt MIS
 - Regionální platforma – její subjekty se zapojují do tvorby strategických materiálů (zdola) + monitoring
 - Poradní platforma zástupců městských částí a Magistrátu hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců a Platforma oboru školství městských částí - tematicky zaměřená platforma (vzdělávání žáků s OMJ), Platforma migrantů (Fórum migrantů).
- **Konkrétní plány projektu MIS pro hl. m. Prahy**
 - Strategické dokumenty, naplnění Akčních plánů - evaluace stávajících materiálů
 - Snaha o vytvoření Pracovní skupiny pro procesní audit k tvorbě a implementaci koncepce a akčních plánů, fokusní skupiny, kulaté stoly (jednotlivé priority Koncepce hl. m. Prahy)
 - **Dne 22. 3. 2018** je plánovaný **kulatý stůl** ve spolupráci s Konsorciem nevládních organizací pracujících s migranty - Diskuze nad analýzou postavení migrantů v Praze, zejména pro oblast interkulturní práce
 - **Dne 10. 4. 2018** bude na Regionální poradní platformě představen projekt MIS – součástí setkání bude i kulatý stůl k terénní sociální práci na území hl. m. Prahy

3. LIBERECKÝ KRAJ:

- *Magda Faltová* - SIMI, *Michaela Límová* - CPIC, *Ina Avramioti* – MKC, *Václav Strouhal* - Liberecký kraj
- Zmapování situace na poli integrace migrantů v Libereckém kraji, zmapování přístupu kraje a především zmapování strategických materiálů.
- **Jaké jsou potřeby kraje?**
 - Fáze analytická a mapovací – poznávání aktérů, zjišťování potřeb aktérů, problémy v integraci migrantů v rámci kraje.
 - Poptávka po pracovní síle – ekonomická migrace
 - Euroobčané i cizinci z 3. zemích
 - CPIC je zde státní subjekt
- **Mapování aktérů poskytování služeb:**

- CPIC Liberec, poskytuje poradenství i v České Lípě (skupina Nepálců, Mongolů) – skupiny s výraznou jazykovou bariérou, kurzy ČJ, sociokulturní kurzy, volnočasové aktivity.
- Středisko Kontakt v Liberci – senioři, volnočasové aktivity pro děti, cizinci - věnují se spíše kulturním a komunitním akcím, letní festivaly, iniciátoři Prohlášení proti xenofobii (2017) – čistě lokální charakter, Výstava o cizincích – prezentují svůj život v ČR
- Člověk v Tísni, Agentura pro sociální začleňování – terénní práce
- *Michaela Límová* – CPIC Liberec
 - Sociální poradenství, ochrana zaměstnaneckých práv, rezervy v inkluzi žáků s odlišným mateřským jazykem (realita na školách velmi špatná) – výuka ČJ
 - Součást Komise Rady a Rady pro cizince, součástí komunitního plánování Liberce
 - Hodně záleží na osobnostech – otázka další politické reprezentace
 - Regionální poradní platforma – více tematicky zaměřená, nedochází k diskuzi a sdílení
- **Sítování** – Středisko Kontakt
- *Václav Strouhal* – KÚ Liberec
 - Komise Rady pro národnostní menšiny – zástupci vietnamské komunity a ukrajinské komunity, jinak političtí zástupci
 - **Rizika:** Pozice koordinátora pro národnostní menšiny a cizince není ukotvena v zákoně (není povinná), tudíž jí kraje nemusí zřizovat, Koordinátor na romské záležitosti (dotační program) - > roztržitá neuchopená činnost – ztížená situace
 - Nově vzniklá platforma **Pracovní skupina začleňování** (bude se zaměřovat mimo jiné i na cizince)
- Liberecký kraj má hodně strategických dokumentů, nicméně otázka migrantů se v nich neobjevuje. A to ani v rámci bezpečnostní politiky, prevence kriminality aj. Což je další specifický krok, kterým bychom se rádi zabývali, aby se téma migrace objevovalo i v jiných strategických dokumentech, než jenom sociálních.
- *Ina Avramioti* – MKC
 - Práce v terénu, zjišťování informací přímo od cílové skupiny, migrantů
 - Zjišťovat jejich potřeby, zapojení či témata, které řeší.
 - Zabývat se přímo aktuálními kauzami, prozkoumávat vyloučené lokality, ubytovny atd.
 - Kontakty na migranty, budeme dělat rozhovory – primární úroveň, jak se migranti cítí být integrovaná a z toho vyplynou další kroky.
 - Zjišťovat informace přímo od cílové skupiny.
 - Vznikne zpráva z terénního mapování
- **Výstupy:** analytická zpráva, mapování potřeb ze strany úředníků aj.
- *V. Strouhal:* potřeba především sociálně právní ochrany dětí a mládeže – potřeba hodně změn v této oblasti.

Diskuze:

V závěru akce proběhlo vzájemné sdílení zkušeností a společná diskuze účastníků nad otázkami, co by projekt mohl nabídnout krajům, jak by spolupráce mohla vypadat, jaké jsou očekávání krajů, jaký by byl ideální stav. Stěžejní body z diskuse shrnuje následující tabulka:

Rizika:	Potřeba:	Řešení:
Téma: Ukotvení integrace v legislativě (Pavla Hradečná). Absence metodické podpory spolupráce CPIC a krajů, financování, obsazení jednotlivých pozic (Václav Strouhal)	Diskuze s jednotlivými kraji, jaká je situace a jaké jsou potřeby, metodický impuls, o který se lze opřít v dlouhodobém horizontu, neslučovat s romskou problematikou	Samostatný kulatý stůl v projektu MIS - přímé kroky, jak postupovat, motivace, jaké výhody a povinnosti z toho plynou, návrh na legislativní zakotvení integrace po konsensu v diskusi, za současné reflexe fungování státní správy, zřízení samostatné pozice koordinátora pro cizince
Oblast koordinace národnostních menšin má jiné cíle a potřeby než oblast koordinace integrace cizinců (Jana Hajná)	Samostatná oblast integrace cizinců. Opora integrace migrantů v Radě vlády ČR. Ukotvení integrace v legislativě.	Ukotvení integrace v legislativě, spolupráce s MVČR.
Roztříštěnost aktivit integrace migrantů (školství, zaměstnání aj.) (Lenka Herčíková, Václav Strouhal)	Sjednocení a propojení aktivit jednotlivých aktérů na poli integrace migrantů, vytvoření platformy (setkávání, sdílení).	Sítování, vytvoření platformy, uspořádání Kulatého stolu v Brně, koordinovaný přístup k celé problematice
Nedostatečné pokrytí agendy integrace migrantů (JMK) – 2 pracovnice nestačí (Lenka Herčíková).	Opora při schvalování návrhů, pomoci při zpracování strategických materiálů...	Odvolání se na povinnosti v projektu, strategické materiály, koordinátor pro JMK, zhodnocení situace, analýza a další dokumenty.
Roztříštěnost aktivit jednotlivých aktérů, dublování aktivit NNO na poli integrace migrantů (Michaela Límová).	Vytvoření platformy, kde bude docházet ke sdílení, předávání zkušeností, informovanosti.	Zmapování sítí v Liberci, vytvoření platformy, uspořádání Kulatého stolu v Liberci.
Proklamativní návrhy, abychom nešli mimo realitu. (M. Límová).	Rozumný audit toho, co je v předpisech, jaká je realita a pak konkrétní návrh, co se má změnit.	V projektu se budeme zabývat i tím, jaké jsou nedostatky, co je aktuální a můžeme podat doporučení, nebo jen zprávu o situaci v kraji dále (např. na MVČR).